ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಹಾವನೂರ*

ಕಳೆದ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಆದ ಅನ್ಯಾಯ

ಕಳೆದ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭದಿಂದ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿವಿಧ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಆಳತೊಡಗಿದರಷ್ಟೆ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿಯೆ ನಾಡು ವಿಭಿನ್ನ ಆದಿಪತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹಂಚಿ ಹೋಗಿ, ಒಟ್ಟಿನ ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಪೆಟ್ಟು ಬಿದ್ದಿತು. ಜೊತೆಗೆ ಆಡಳಿತದ ನಿಮಿತ್ತ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಡೆಸಿದ ಅನೇಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಜನತೆಗೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಅನ್ಯಾಯ ವಾಯಿತು. ಉದಾಗೆ : ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯದಿಂದ ಇದ್ದ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಂಡದ್ದು, ಕೆನರಾ ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನು ಇಬ್ಭಾಗಿಸಿದ್ದು, ಜಿಲ್ಲೆ ಹಾಗೂ ತಾಲೂಕುಗಳ ಕೇಂದ್ರ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಬೇಕಾದಂತೆ ಬದಲಿಸುತ್ತಿದ್ದುದ್ದು–ಇಂಥವು ಒಂದೆರಡೇನಲ್ಲ.

ಇತ್ತ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಯೋಜಿಸಿದ್ದ ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾರ್ಪಾಟನ್ನು ಕೈ ಬಿಟ್ಟರೆ ಅದೂ ಅನ್ಯಾಯದ್ದೇ ಆಗುವುದು. ಕಿತ್ತೂರು ಹಾಗೂ ಸಂಗೊಳ್ಳಿ ರಾಯಣ್ಣನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹೊಸ ಮಾಹಿತಿ ಗಾಗಿ ಬ್ರಿಟಿಷರ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಆಕಸ್ಮಾತ್, ಈ ಮುಂದೆ ನಿರೂಪಿಸಲಿರುವ ಘಟನೆಯ ವಿವರಗಳು ದೊರೆತುವು.

ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೮೧೮ರಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಪೇಶ್ವೆಯವರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದ ಕಾಲಕ್ಕೆ, ಅವರ ದಕ್ಷಿಣದ ಭಾಗವನ್ನು ಥಾಮಸ್ ಮನ್ರೋ ಸದ್ದು ಗದ್ದಲವಿಲ್ಲದೆ ವಶಪಡಿಸಿ ಕೊಂಡನು. ಈ ಭಾಗವನ್ನು 'ಸದರ್ನ್ ಮರಾಠಾ ಕಂಟ್ರಿ' (ಎಸ್. ಎಂ. ಸಿ) ಎಂದು ಅವನೇ ಕರೆದದ್ದು. ಅದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಧಾರವಾಡ, ಬೆಳಗಾಂವಿ ಮತ್ತು ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದಿತು. ಕೆಲವು ದಶಕಗಳು ಕಳೆದ ಮೇಲೆ 'ಮುಂಬಯಿ ಕರ್ನಾಟಕ'ವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು.

ಈ ಎಸ್. ಎಮ್. ಸಿ. ಯ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷರು ವಹಿಸಿಕೊಂಡ ಪ್ರಾರಂಬದಲ್ಲಿ, ಎಂದರೆ ೧೮೨೦–೧೮೩೦ರ ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಇವರ ಆಡಳಿತೆಯ ಪ್ರತಿಭಟನಾರ್ಥವಾಗಿ ದಂಗೆಗಳೆದ್ದವು. ಕಿತ್ತೂರಿನ ದಂತೂ ಸರಿಯೇ (ನವೆಂ. ೧೮೨೪) ಅದರ ಮರು ತಿಂಗಳು ಸಿಂದಗಿಯಲ್ಲಿ ; ಅನಂತರ ನಿಪ್ಪಾಣಿ, ಖಾನಾ ಪುರ, ಹಲಗಲಿ, ಬೈಲಹೊಂಗಲ, ಮುಂಡರಗಿ ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ತಲೆದೋರಿದುವು. ಎಲ್ಲವೂ ಚಿಕ್ಕ ಪ್ರಮಾಣ ದವು. ಆದರೆ ಹೊಸದಾಗಿ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದ ಬ್ರಿಟಿಷರಿಗೆ ಅವುಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿ ತಿಳಿಯದಿದ್ದಾಗ ಹೌ ಹಾರುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ಮದ್ರಾಸ ಪ್ರಾಂತದ ಬಳ್ಳಾರಿ ಮುಂತಾದ ಠಾಣೆಗಳಿಂದ ಸೈನ್ಯದ ತುಕಡಿಗಳನ್ನು ತರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸೈನ್ಯ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ; ಅಧಿಕಾರಿಗಳೂ ಸಹ ! ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಥಾಮಸ್ ಮನ್ರೊ, ಕನ್ನಡ ಪ್ರೇಮಿ ವಾಲ್ಟರ್ ಎಲಿಯೆಟ್, ಈ ಭಾಗದ ಕಮಿಶನರ್ ಚಾಪ್ಲಿನ್–ಇವರೇ ಮೊದಲಾದ ವರು ಮದ್ರಾಸ ಪ್ರಾಂತದಿಂದ ಬಂದವರಾಗಿದ್ದರು.

ಈ ಚಾಪ್ಲಿನ್ನನಿಗೆ ಆಡಳಿತದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈ

---

* 'ಶುಭತಾರ' ಭಾಪೇಕರ್‌ಮಾರ್ಗ, ಪುಣೆ-೪೧೧೦೦೪

ಪ್ರದೇಶವು ತಾಪದಾಯಕವಾಗಿ ಕಂಡಿತು. ಆಡಳಿತ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಅದಾಗಲೇ ನೆಲೆಗೊಂಡಿದ್ದ ಮದ್ರಾಸ ಪ್ರಾಂತಕ್ಕೆ ಈ ಭಾಗವನ್ನೇಕೆ ಹಸ್ತಾಂತರಿಸಬಾರದು ? ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ಮುಂಬಯಿಯ ಗವರ್ನರ್ ಎಲ್ ಫಿನ್‌ಸ್ಟನ್ನನಿಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆದ (೧೮೨೬ ಏಪ್ರಿಲ್ ೧). ಅವನು ಕೊಟ್ಟ ಕಾರಣಗಳಿವು–

೧. ಇಲ್ಲಿಯ ಗಲಭೆಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಲು ಮದ್ರಾಸದವರ ಸೈನಿಕ ಸಹಾಯವನ್ನು ಹೇಗೂ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ೨. ಇಲ್ಲಿಯ ಜನ ಕನ್ನಡ ಮಾತಾಡುತ್ತಾರೆ-ಮದ್ರಾಸ ಪ್ರಾಂತದ ಪೂರ್ವ ಭಾಗದವರಂತೆಯೇ. ೩. ಇಲ್ಲಿರುವ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರು, ವತನದಾರ ಮುಂತಾದವರು ಮರಾಟಿಗರು. ಪೇಶ್ವೆಯವರಿಂದಾಗಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಮರಾಟಿಗರ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವನ್ನು ತುಸು ಮಟ್ಟಿಗೆ ತಗ್ಗಿಸಬಹುದು.

ಆದರೆ ಮುಂಬಯಿ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಆಡಳಿತ ಕೌನ್ಸಿಲ್‌ನ ಸದಸ್ಯರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದ ವಾರ್ಡೆನ್ ಇದನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ, ಈ ಕೆಳಗಿನ ಆಕ್ಷೇಪಗಳನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಡಿದ.

೧. ಗಲಭೆಗಳಾದಾಗ ಮುಂಬಯಿ ಕಡೆಯಿಂದಲೇ ಮಿಲಿಟರಿ ಸಹಾಯ ಹೆಚ್ಚು ಸುಗಮವಾದದ್ದು. [ಅದಕ್ಕೆ ಏನೇನೊ ಕಾರಣ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ]. ೨. ಇಲ್ಲಿಯ ಜನರಲ್ಲಿ ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಜನ ಮರಾಟಿಗರು ; ಮರಾಟಿಯನ್ನೆ ಮಾತಾಡ್ತಾರೆ. ೩. ಇಲ್ಲಿಯ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರ ಹಾಗೂ ಇನಾಂದಾರ ಜನರು ಮರಾಟಿಗರಿರುವರೆಂದೇ ಅವರನ್ನು ಮುಂಬಯಿ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅನವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಏಕೆ ಅಗಲಿಸುವುದು ?

ಎಲ್‌ಫಿನ್‌ಸ್ಟನ್ನನಿಗೆ ಉಭಯ ಸಂಕಟ ! ಸೂಚನೆಯು 'evenly balanced' ಎಂದು ಸುರುವಿಗೆ ಹೇಳಿ, ಅದನ್ನು ಮದ್ರಾಸದ ಗವರ್ನರ್ ಆಗಿದ್ದ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಮನ್ರೋನಿಗೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯಾರ್ಥವಾಗಿ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ಇಲ್ಲಿಯ ಜನ ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಮರಾಟಿಗರು–ಎಂಬೊಂದು ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಎಲ್‌ಫಿನ್‌ಸ್ಟನ್ ತನ್ನ ಸ್ಪಷ್ಟ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಹೇಳಿದನು.

The first fact that the country in question...where the language and people are canerese, does not appear to me to admit of a doubt. I never heard it supposed thai half the population were Mahrattas and it is extremely different, made on a person passing through the country, though it may be admitted that Mahrattee is the language of the upper classes and of revenue functionaries

ದಿ. ೧–೫–೧೮೨೬ರಂದು ಕಳಿಸಲಾದ ಮನ್ರೋನ ಉತ್ತರ ಸಾಕಷ್ಟು ದೀರ್ಘವಾಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಅವನ ರಾಜಕೀಯ ಪರಿಣತಿಯನ್ನೂ ನಮ್ಮ ಜನತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅವನಿಗಿದ್ದ ಕಳಕಳಿಯನ್ನೂ ಕಾಣಬಲ್ಲೆವು.

ಎಸ್.ಎಮ್.ಸಿ.ಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಅನುಭವ ಸೀಮಿತವಾದದ್ದು ಎಂದು ಆರಂಭಿಸಿ, ಹಸ್ತಾಂತರ ಯೋಜನೆಗೆ ತನ್ನ ಸಮ್ಮತಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಸಮರ್ಥನೆ ಇಂತಿದೆ :

೧. ಆಗೀಗ ಕಂಡು ಬರುವ ದಂಗೆಗಳು ತಾತ್ಪೂರ್ತಿಕ. ಅವುಗಳ ನಿಜ ಕಾರಣವನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದು ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿಯೆ ಬಗೆ ಹರಿಸಬಹುದು. ೨. ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಬಹ್ವಂಶದ ಸೀಮೆಯು ಮದ್ರಾಸ ಪ್ರಾಂತದಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿದಿದ್ದು, ಈ ಸಂಲಗ್ನತೆಯು ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾದುದು. ೩. ಇಲ್ಲಿಯ ಜನರಾಡುವ ಭಾಷೆ ಕೆನರೀಸ್ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಎರಡು ಮಾತಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಅವರ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಹಾಗೂ ವ್ಯಾಪಾರೀ ಸಂಬಂಧವು ಬಳ್ಳಾರಿ ಮತ್ತು ಸೋದಾ (ಎಂದರೆ ಈಗಿನ ಉ. ಕ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಘಟ್ಟದ ಮೇಲಿನ ಪ್ರದೇಶ)–ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳೊಡನೆಯೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಇದೆ. ಈ ಸಂಬಂಧದ ಅವನ ಮುಂದಿನ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಗಮನಿಸತಕ್ಕದು: It would give more satisfaction to the people to be united to their own, than to transferred to a country of Mahrattas with whom they have no natural collection.

ಕನ್ನಡಿಗರು ಒಂದೇ ಆಧಿಪತ್ಯದ ಕೆಳಗೆ ಇರಬೇಕೆನ್ನುವುದರ–ಎಂದರೆ ಏಕೀಕರಣದ–ಸೂತ್ರವೇ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಅವನು ಹೇಳಿದ್ದೇನೆಂದರೆ 'ಸದ್ಯ ಮಿಲಿಟರಿ ಆಡಳಿತವು ಬಹು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಮದ್ರಾಸಿನವರದ್ದಾಗಿದೆ. ಸಿವಿಲ್ ಆಡಳಿತವು ಮುಂಬಯಿ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಸೇರಿದೆ. ಆಡಳಿತದ ಈ ರೀತಿಯು ವಿಭಜನೆ ಸಲ್ಲದು. ಎರಡೂ ಒಂದೇ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿರತಕ್ಕುದು.' ಈ ಉತ್ತರ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಎಲ್‌ಫಿನ್‌ಸ್ಟನ್ ಹಸ್ತಾಂತರದ ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲೆಂದು ಒಂದು ಸಮಿತಿಯನ್ನು ನಿಯಮಿಸಿದನು. ಅವರು ಎತ್ತಿದ ಸಂದೇಹಗಳಿಗೆ, ಕೇಳಿದ ಮಾಹಿತಿಗೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ಮನ್ರೊ ಇನ್ನೆರಡು ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ.

ಈ ಎಲ್ಲಾ ಕಾಗದ ಪತ್ರಗಳ ದೊಡ್ಡ ಕಟ್ಟು, ಕಲಕತ್ತೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್‌ನಿಗೆ ಹೋಯಿತು. ಅವನು ತನ್ನ ಶಿಫಾರಸಿನೊಂದಿಗೆ ಲಂಡನ್ನಿಗೆ–ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯ ಕೇಂದ್ರ ಕಚೇರಿಗೆ ಕಳಿಸಿ ಕೊಟ್ಟನು. ಐದಾರು ತಿಂಗಳ ಮೇಲೆ, ಎಂದರೆ ಮರು ವರ್ಷದ ಎಪ್ರಿಲ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಬಂತು ಉತ್ತರ–

'ಹಸ್ತಾಂತರದ ಆಗತ್ಯವಿಲ್ಲ' !

ಯಾಕೆ ಹೀಗಾಯಿತು ? ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಮನ್ರೋ ಒಬ್ಬನನ್ನುಳಿದು ಯಾರಿಗೂ ಈ ವಿಚಾರವಾಗಿ ನಿಜವಾದ ಆಸ್ಥೆಯಾಗಲೀ, ಅದರಿಂದಾಗುವ ಪ್ರಯೋಜನದ ಕಲ್ಪನೆಯಾಗಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಚಾಪ್ಲಿನ್ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಮಂಡಿಸುವಾಗಲೂ ಆಳವಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸಿದಂತೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಕನ್ನಡ ಮಾತನಾಡುವವರು ಒಂದುಗೂಡುವರೆಂಬ ಕಾರಣವನ್ನು ಕಾಣಿಸಿದ್ದರೂ ಕರ್ನಾಟಕ ಏಕೀಕರಣದ ಕಲ್ಪನೆಯೇನೂ ಆವರಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಭಾಷಿಕ ಏಕೀಕರಣವಾಗಬೇಕು ಎಂದು ನಾವು ತಿಳಿದಿದ್ದೇವೆಯೊ ಅದು ತಂತಾನೆ ಕೈಗೂಡುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಹಸ್ತಾಂತರವಾಗಿದ್ದರೆ–- 'ಕೆನರಾ'ದ ೨ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಮತ್ತು ಬಳ್ಳಾರಿ, ೧೮೩೪ರಲ್ಲಿ ವಿಲೀನವಾದ ಕೊಡಗು ಮತ್ತು, ಧಾರವಾಡ, ಬೆಳಗಾಂವಿ, ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು

ಒಟ್ಟಿಗೆ ೭ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಒಂದೇ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಪಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಕ್ಷೇತ್ರಮಾನದಲ್ಲಿ ಇದಿಷ್ಟು ಆಗಿನ ಮೈಸೂರ ಸಂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾಗಿದ್ದಿತು. ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನವಾದರೂ ಮದ್ರಾಸ ಪ್ರಾಂತದವರಂತೆಯೇ ತನ್ನ ಆಡಳಿತವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಸಂಸ್ಥಾನದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಿರಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮದ್ರಾಸ ಪ್ರಾಂತದಿಂದಲೇ ಬಂದವರಾಗಿದ್ದರು. ಒಟ್ಟಿನ ಪರಿಣಾಮವೆಂದರೆ ನಿಜಾಮರ ೩ ಜಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ, ಕನ್ನಡ ಮಾತನಾಡುವ ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಬಗೆಯ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಪಡುತ್ತಿದ್ದರು (ನಕಾಶವನ್ನು ನೋಡುವುದು). ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಆಗ ತಮಿಳು, ತೆಲುಗು, ಮಲೆಯಾಳಿಗರೂ ಇದ್ದರೆನ್ನುವುದು ನಿಜ. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಿಗರು ಮುಂದಿನ ೧೩೦ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ (೧೮೨೬–೧೯೫೬) ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯಾತರಾಗಿ ಉಳಿಯುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಯಾವುದೇ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಮಂಡಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿತ್ತು. ಅಂತೂ ಶಿಕ್ಷಣ, ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಂತಸ್ತು, ವಾಣಿಜ್ಯ ರಂಗ, ಅನಂತರದ ರಾಜಕೀಯ ಹೋರಾಟ–ಇವೆಲ್ಲವುಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಿಗರು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವ ಅವಕಾಶ ತಪ್ಪಿತು.

* * *

ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೮೨೮ರಲ್ಲಿ ಬೇರೊಂದು ಬಗೆಯ ಹಸ್ತಾಂತರದ ಸೂಚನೆ ಮುಂದೆಬಂದಿತು. ಈ ಹಿಂದಿನ ಸರದಲ್ಲಿ ಮುಂಬಯಿಯ ಕನ್ನಡ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಮದ್ರಾಸಿಗೆ ಸೇರಿಸುವುದೆಂದಿದ್ದರೆ, ಈಗ ಮದ್ರಾಸ ಅಧಿಪತ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಕೆಲ ಭಾಗವನ್ನು ಮುಂಬಯಿ ಪ್ರಾಂತಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಬೇಕೆಂಬ, ತದ್ವಿರುದ್ಧದ, ಸೂಚನೆ ಅದಾಗಿತ್ತು. ಸೂಚನೆ ಬಂದದ್ದು ಮುಂಬಯಿ ಪ್ರಾಂತದ ಆಗಿನ ಗವರ್ನರ್ ಜಾನ್ ಮಾಲ್ಕಮ್‌ನಿಂದ. ಹಸ್ತಾಂತರ ಹೊಂದಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಭಾಗವೆಂದರೆ- ಈಗಿನ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಘಟ್ಟದ ಮೇಲಿನ ಪ್ರದೇಶ.

ಸೂಪಾ ತಾಲೂಕಿನಿಂದ ಸಿರ್ಸಿಯೂ ಸೇರಿದ್ದಂತೆ ಸಿದ್ದಾಪುರದವರೆಗಿನ ಈ ಎತ್ತರ ತಪ್ಪಲಿನ ಪ್ರದೇಶವು ಹಾಗೂ ಕರಾವಳಿಯ ಸೀಮೆ ಇವುಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ಪರ್ವತ ಶ್ರೇಣಿ ಇದ್ದು, ಸಾರಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕವು ಈಗಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲೂ ದುರ್ಗಮವಾದದ್ದು. ಆದರೆ ಘಟ್ಟದ ಮೇಲಿನ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸಮಪಾತಳಿಯಲ್ಲಿರುವ ಧಾರವಾಡ,

ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿಯ ಸಂಪರ್ಕವು ಎಷ್ಟೊಂದು ಸಸಾರ ಸುಲಭ! ಆಡಳಿತದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದಾಗ, ಕೋರ್ಟು-ಕಚೇರಿಯ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಜನ ಘಟ್ಟದ ಕಣಿವೆಯ ರಸ್ತೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾದು, ತೀರ ಕೆಳ ತುದಿಯಲ್ಲಿಯ ಮಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ, ಅದೇ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ಧಾರವಾಡಕ್ಕೆ **ಹೋಗುವು**ದಾದರೆ ಅದು ಸಹಜ ಸಂಗತಿಯೇ ಆದೀತು. **ಅಂತೂ** ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ಪರ್ವತ ಶ್ರೇಣಿಯನ್ನು ಧಾರವಾಡ ಮತ್ತು ಕೆನರಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಸೀಮಾ ರೇಖೆಯಾಗಿ ಮಾಡಿದರೆ, ಅದು ಅತ್ಯಂತ ಸ್ಪೃಹಣೀಯವಾದ ಪ್ರಾಕೃತಿಕವಿಭಾಗ ಎನಿಸೀತು.

ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಒಂದೆರಡು ವ್ಯವಹಾರಿಕ ಕಾರಣಗಳೂ ಈ ಸೂಚನೆಯ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದುವು ಹರಣತಿ ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಒಂದು ಪ್ರಾಂತದವರು ಚಿಕ್ಕ ಅಪರಾಧವನ್ನೆಸಗಿಯೂ, ಸರಕಾರೀ ನಿಯಮವೊಂದನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿಯೊ ಕೂಡಲೇ ಬದಿಯ ಪ್ರಾಂತದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಸುಸೂತ್ರವಾಗಿ ಹೋಗಿ ಬಿಟ್ಟರೆಂದರೆ ಅವರನ್ನು ಹಿಡಿಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅಂತೂ ಮದ್ರಾಸ ಪ್ರಾಂತದವರೊಂದಿಗೆ ಪತ್ರ ವ್ಯವಹಾರ ನಡಿಯಿತು. (ಆ ವೇಳೆಗೆ ಮನ್ರೋ ತೀರಿಕೊಂಡಿದ್ದನು). ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ, ವಿಶೇಷತಃ ಕೆನರಾದ ಕಲೆಕ್ಟರನಿಗೆ ಈ ಹಸ್ತಾಂತರ ಇಷ್ಟವಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದರ ಮೇಲೊಂದು ಆಕ್ಷೇಪದ ದನಿ ಎತ್ತಿದ. ಅವನ ವಿರೋಧದ ಒಂದು ಕಾರಣವೆಂದರೆ, ಘಟ್ಟದ ಮೇಲಿನವರಿಗೆ ಕರಾವಳಿಯ, ಬಂದರದ ಸಂಪರ್ಕವು ತಪ್ಪಿ ಬಿಡುವುದು ಎಂಬುದಾಗಿತ್ತು. ಧಾರವಾಡದ ಕಲೆಕ್ಟರ್ ಡನ್‌ಲಪ್ ಕೊನೆಗೊಮ್ಮೆ ಖಂಡ ತುಂಡ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಆಕ್ಷೇಪಗಳಿಗೂ ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟದ್ದ ದಿ. ೭-೫-೧೮೩೬ರಂದು. ಆಗಿನ ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ಕೂಡ ಸಹಮತಿಸಿದ್ದ. ಆದರೂ ಹಸ್ತಾಂತರ ಸೂಚನೆ ಮೂಲೆಗುಂಪಾಯಿತು.

ಮುಂದೆ ೨೫ ವರ್ಷಗಳ ಅನಂತರ ೧೮೬೨ರಲ್ಲಿ ಇಡೀ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನು ಮುಂಬಯಿ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಲೇಬೇಕಾದ ಪ್ರಸಂಗ ಒದಗಿದಾಗ ಈ ೧೮೫೭-೫೮ರ ಎತ್ತುಗಡೆಯನ್ನು ಪೀಠಿಕೆಯಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡರು ! ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಕೆನರಾದ ಉತ್ತರ ಭಾಗವನ್ನು ಮುಂಬಯಿ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸುವ ಆಗತ್ಯ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮದ್ರಾಸ ಆಡಳಿತದವರು ಆಗಲೂ ವಿರೋಧಿಸಿದರು. ಆದರೇನು, ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ಹತ್ತಿಯ ರಾಜಕೀಯ, ಅಮೆರಿಕೆಯ ಯಾದವೀ ಕಲಹ ಮುಂತಾದ ತೀರಾ ದೂರದ ಹೊರಗಿನ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಆ ಘಟನೆ ನಡೆದು ಹೋಯಿತು.